

ALEKSANDER SULKOWSKI

Wydział Mechaniczno-Energetyczny, Politechnika Wroclawska, Wrocław

Geometryczny model zastępczy projekcyjnego obrazu cząstki ciała stałego

Uwagi wstępne

Kształt cząstki ciała stałego jest jednym z najistotniejszych parametrów warunkujących przebieg procesów technologicznych wykorzystujących materiały ziarniste [1]. Liczne przykłady potwierdzają tezę, iż niewielka korekta w zakresie rozmiaru czy kształtu cząstek powodować może istotne zmiany własności fizykochemicznych otrzymywanych produktów. Każda metoda charakteryzacji kształtu cząstki jest pewnym rozwiązaniem kompromisowym, w którym ceną jaką płaci się za czytelność formy opisu, jest utrata pewnej części informacji dotyczących cech geometrycznych badanego obiektu. W niniejszej pracy założono, że kształt cząstki trójwymiarowej można scharakteryzować na podstawie analizy cech geometrycznych jej dwuwymiarowego obrazu projekcyjnego. U podstaw zaproponowanej metody opisu cech geometrycznych powierzchni cząstki, leży koncepcja porównania jej kształtu z kształtem pewnego geometrycznego modelu zastępczego, morfologicznie związanego z projekcyjnym obrazem rozważanego obiektu.

Objaśnienia podstawowych pojęć

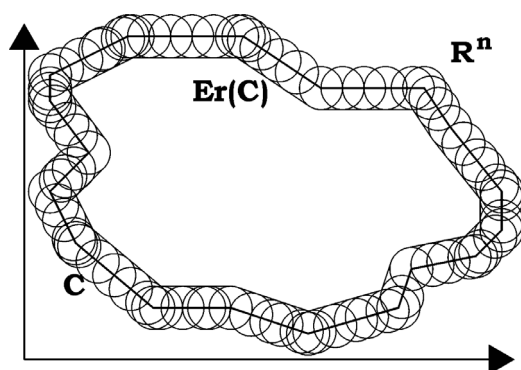
Z uwagi na przejrzystość prowadzonych rozważań celowe będzie przypomnienie niektórych pojęć z zakresu geometrii i morfologii matematycznej.

Cząstka [4]. Pojęcie to oznaczać będzie pewien obiekt materialny, którego geometrycznym modelem jest zwarty i spójny [2] podzbiór C przestrzeni R^3 , posiadający niepuste wnętrze.

Zbiór wypukły [2]. Zbiór C nazywany będzie wypukłym jeżeli wraz z każdymi dwoma swoimi punktami P, Q zawiera on również łączący te punkty odcinek $[P, Q]$.

Powłoka wypukła [2]. Pod pojęciem powłoki wypukłej zbioru C , oznaczanej symbolem $Conv(C)$, rozumieć będziemy najmniejszy zbiór wypukły zawierający zbiór C .

Obraz projekcyjny [4]. Obrazem projekcyjnym trójwymiarowego zbioru C nazywany będzie jego rzut ortogonalny na ustaloną dwuwymiarową podprzestrzeń przestrzeni R^3 .

Rys. 1. Erozja zbioru C

Erozja [3]. Erozją zwartego zbioru C , oznaczaną symbolem $E_r(C)$, generowaną przez element strukturalny jakim jest kula o środku w punkcie x i promieniu r ($K(x, r)$), nazywa się różnicę mnogościową tego zbioru oraz zbioru wszystkich kul o ustalonym promieniu r , których środki są punktami brzegowymi zbioru C . Tak więc

$$E_r(C) = C - \bigcup_{x \in \delta(C)} K(x, r) \quad (1)$$

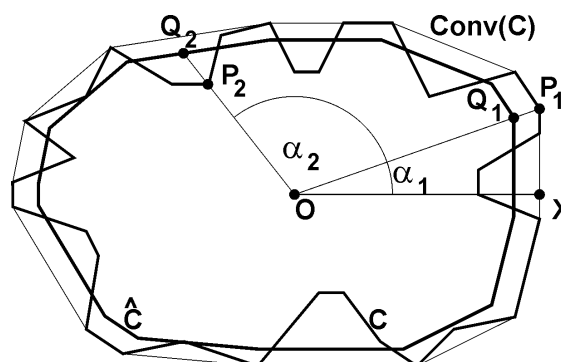
gdzie $\delta(C)$ oznacza brzeg zbioru C . Wartość liczbowa długości promienia r nazywać będziemy głębokością erozji. Operację erozji ilustruje rys. 1.

Geometryczny model zastępczy projekcyjnego obrazu cząstki

Geometryczną aproksymację projekcyjnego obrazu cząstki C stanowić będzie pewien obiekt zastępczy $\hat{C}$, który powstaje w wyniku zastosowania morfologicznej operacji erozji w odniesieniu do powłoki wypukłej zbioru C , przy założeniu że głębokość erozji r_0 jest tak dobrana aby pole powierzchni zbioru $\hat{C}$ było równe polu powierzchni projekcyjnego obrazu cząstki C . Tak więc rozważany obiekt zastępczy $\hat{C}$ jest zbiorem postaci

$$\hat{C} = E_{r_0}(Conv(C)) \quad (2)$$

Ilustracja (Rys. 2) przedstawia położenie zbioru $\hat{C}$ w stosunku do obrazu C oraz jego powłoki wypukłej $Conv(C)$.

Rys. 2. Geometryczny model zastępczy $\hat{C}$ projekcyjnego obrazu cząstki C

Funkcja konturowa

Zasadniczym elementem, prezentowanej w niniejszej pracy, metody oceny kształtu projekcyjnego obrazu cząstki C , jest procedura opisu „oscylacji” jego linii brzegowej wokół linii brzegowej obiektu zastępczego $\hat{C}$. Dla celu modelowania wzajemnego położenia obu rozważanych linii brzegowych służyć będzie zdefiniowana poniżej funkcja $\Phi_C(\alpha)$.

Funkcja konturowa. Niech dany będzie projekcyjny obraz cząstki C , jego powłoka wypukła $Conv(C)$ oraz obiekt zastępczy $\hat{C}$. Załóżmy, że wybrany został pewien punkt centralny „O” w zbiorze C . Rozważaną sytuację ilustruje rys. 2. Funkcją konturową zbioru C , oznaczaną symbolem $\Phi_C(\alpha)$, nazywać będziemy funkcję daną wzorem

$$\Phi_C(\alpha) = \frac{R_C(\alpha)}{R_{\hat{C}}(\alpha)} \quad (3)$$

która wyraża stosunek długości promienia wodzącego $R_C(\alpha)$ punktu brzegowego zbioru C do długości promienia wodzącego $R_{\hat{C}}(\alpha)$ punktu brzegowego obiektu zastępczego $\hat{C}$. Można wykazać [4], że funkcja konturowa $\Phi_C(\alpha)$ ma następujące właściwości:

- 1) $\Phi_C(\alpha): [0, 2\pi] \rightarrow R^+$.
- 2) $\Phi_C(\alpha)$ jest funkcją ciągłą i okresową o okresie 2π .
- 3) $\Phi_C(\alpha) > 1 \Leftrightarrow$ gdy punkt brzegowy projekcyjnego obrazu cząstki wyznaczony przez promień wodzący $R_C(\alpha)$, leży na zewnątrz obszaru $\hat{C}$.
- 4) $\Phi_C(\alpha) < 1 \Leftrightarrow$ gdy punkt brzegowy projekcyjnego obrazu cząstki wyznaczony przez promień wodzący $R_C(\alpha)$, leży wewnątrz obszaru $\hat{C}$.
- 5) $\Phi_C(\alpha) = 1 \Leftrightarrow$ gdy punkt brzegowy projekcyjnego obrazu cząstki C , wyznaczony przez promień wodzący $R_C(\alpha)$, jest jednocześnie punktem brzegowym zbioru $\hat{C}$, co w tym przypadku oznacza, że linie brzegowe zbiorów C oraz $\hat{C}$ przecinają się.

Współczynniki kształtu

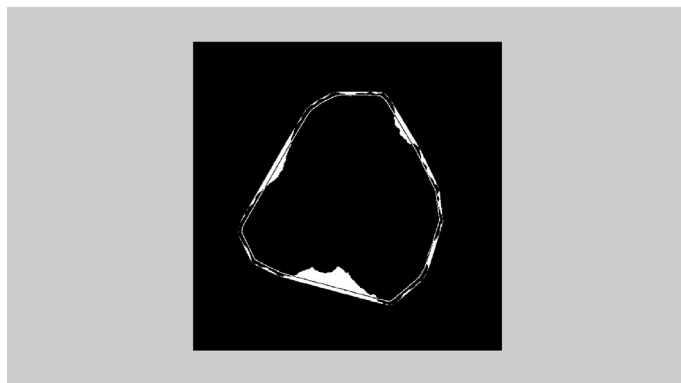
Liczbowa ocenę położenia obrazu cząstki C względem jego powłoki wypukłej oraz obiektu zastępczego umożliwiającą współczynniki kształtu $\Psi_1(C)$ oraz $\Psi_2(C)$ dane wzorami

$$\Psi_1(C) = \frac{\lambda(\hat{C})}{\lambda(Conv(C))}, \quad \Psi_2(C) = \frac{\lambda[(C - \hat{C}) \cup (\hat{C} - C)]}{\lambda(Conv(C))} \quad (4)$$

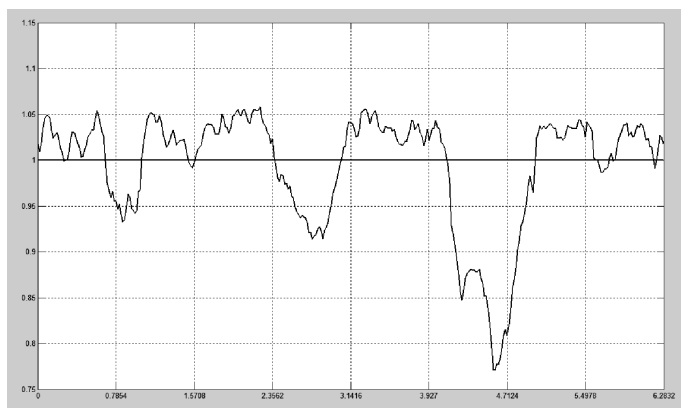
Współczynnik deficytu wypukłości $\Psi_1(C)$ wyraża stosunek miary pola obiektu zastępczego, do miary pola powłoki wypukłej projekcyjnego obrazu cząstki, natomiast współczynnik dyspersji obszaru $\Psi_2(C)$ wyraża stosunek pola różnicy symetrycznej zbiorów C oraz $\hat{C}$, do miary pola powłoki wypukłej projekcyjnego obrazu cząstki.

Wyniki obliczeń wg prezentowanej metody

Na kolejnych dwóch ilustracjach (Rys. 3. i 4) przedstawiono wyniki funkcjonowania stosownej procedury numerycznej

Rys. 3. Powłoka wypukła i geometryczny model zastępczy obrazu cząstki rzeczywistej

Rys. 4. Funkcja konturowa projekcyjnego obrazu cząstki rzeczywistej z rys. 3

umożliwiającej wyznaczenie obiektu zastępczego jak również graficznej postaci funkcji konturowej dla projekcyjnego obrazu cząstki rzeczywistej.

LITERATURA

1. *K.S. Sztaba*: Niektóre własności geometryczne zbiorów ziarn mineralnych. Zeszyty Naukowe Akademii Górniczo-Hutniczej, Rozprawy 25, Kraków, 1964.
2. *W. Rudin*: Functional Analysis. Mc. Graw-Hill Book Company, New York, 1973.
3. *J. Serra*: Image Analysis and Mathematical Morphology. Academic Press, London, 1982.
4. *A. Sulkowski*: Algorytm wyznaczania kształtu zastępczego projekcyjnego obrazu cząstki ciała stałego. Raport SPR 13/08, I-22/W-9. Politechnika Wroclawska, 2008.